

С Т А Н О В И Щ Е

във връзка със защита на докторски труд
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
в Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.8. Икономика
Докторска програма: „Финанси, застраховане и осигуряване”

Тема на докторския труд: „Управленски и финансови аспекти на дейности,
свързани с корпоративната социална отговорност в България“

Автор на докторския труд: Владислава Цветанова Цолова

Научни ръководители: Проф. д. н. Юлия Добрева

Автор на становището: Проф. д-р Цветан Илиев

1. Общо представяне на получените материали

Настоящото становище е изготвено на основание Заповед № 205 / 05.06.2026 г. на Ректора на Университет по застраховане и финанси (УЗФ) – проф. д-р ю. н. Борис Велчев, в съответствие с чл. 4 (2) от Закона за развитие на академичния състав в Република България и чл. 30 (2) на Правилника за прилагане на този закон, както и в съответствие с чл. 47 (7) от Правилника за приемане и обучение на докторанти във ВУЗФ.

Предоставената ми документация по конкурса включва: дисертационен труд, автореферат, списък с научни публикации, резюмета на публикациите за участие в процедурата, справка за изпълнение на наукометричните изисквания и CV. В изпълнение на изискванията на чл. 6 (1) и (2) от ЗРАСРБ са налице доказателства за притежавана ОКС „Магистър“ и разработен дисертационен труд на тема „Управленски и финансови аспекти на дейности, свързани с корпоративната социална отговорност в България“.

Представеното ми дава основание да посоча, че са спазени нормативните изисквания за допускане до участие в процедура по защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Владислава Цветанова Цолова притежава богат професионален и академичен профил с изразена интердисциплинарна подготовка:

- **Образование:** Завършила е магистърски степени по „Социално и застрахователно дело“ (УНСС, 1999 г.), „Право“ (ИСК при УНСС, 2004 г.), „Управление на човешките ресурси и лидерско поведение“ (ВУЗФ, 2017 г.), „Психология“ (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, 2021 г.) и „Управление на образованието - Образователен мениджмънт“ (ПУ „Паисий Хиляндарски“, 2022 г.). Преминала е специализирани курсове по финансови пазари и поведенчески финанси в Yale University и Duke University (2025 г.).
- **Професионален опит:** Притежава над 10-годишен опит във финансовия и банков сектор като експерт по корпоративно банкиране, факторинг, лизинг и кредитна администрация („Общинска банка“ АД, „Райфайзен България“ ЕАД, „Дойче Лизинг България“ ЕАД и др.).
- **Обществена и управленска дейност:** Председател на Сдружение „Аутизъм ДНЕС“ и Председател на НПО „Национална Пациентска Организация“ (от 2023 г.). Създател и директор на редица дневни центрове и центрове за приложен поведенчески анализ в София, Плевен и Бургас. Участва активно в обществени съвети и законотворчески инициативи (вкл. Закона за предучилищно и училищно образование).

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Тематиката на изследването е изключително актуална. В условията на ограничена финансова рамка на публичния сектор и нарастващи обществени потребности, корпоративната социална отговорност (КСО) надхвърля традиционната благотворителност и се трансформира в регулаторно изискуем и управленско-финансов обоснован инструмент за устойчиво развитие (в контекста на ESG рамката и Социалната таксономия на ЕС).

Поставената основна цел — да се анализират управленските и финансовите аспекти на КСО дейностите в България и на тази основа да се разработи интегриран управленско-финансов модел за устойчиво предоставяне на социални услуги — е напълно целесъобразна и логически съобразена с идентифицираните дефицити в практиката. Формулираните задачи, теза и хипотези осигуряват фокус върху трансформацията на КСО в устойчива социална инвестиция.

4. Познаване на проблема

Докторант Владислава Цолова показва задълбочено познаване на теоретичните и нормативните аспекти на разглеждания проблем. В първа глава на дисертацията е направен системно – структурен обзор на историческото развитие на КСО, теориите за заинтересованите страни и споделената стойност, директивите на ЕС за устойчивост (CSRD, ESRS), както и сравнителен анализ на скандинавския, германския, нидерландския и българския модел на финансиране на социалните услуги. Библиографията включва 230 източника, обхващащи трудове в широк спектър от съвременни чуждестранни и български автори.

5. Методика на изследването

За постигането на дефинираната в разработката цел докторант Цолова използва адекватни изследователски методи. Изследователският дизайн се основава на интегриран аналитичен подход, съчетаващ качествен и количествен анализ, аналитичен модел за оценка, сравнителен институционален анализ и задълбочен казусен метод (Case Study).

Изборът на организацията „Аутизъм ДНЕС“ като обект на казусния анализ е научно аргументиран с нейната дългогодишна дейност, институционална разпознаваемост, прилагането на многоизточников модел на финансиране и измерим социален ефект. Индикаторната матрица обхваща взаимосвързани показатели за финансова устойчивост, кадрови капацитет и социален резултат.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се отличава с вътрешна логика и балансираност между теория и практика:

- Глава I очертава теоретичната рамка и обосновава разбирането за социалните услуги като институционализирана форма на КСО и социална инвестиция.
- Глава II изгражда методологията, концептуалния и аналитичния модел, като операционализира хипотезата през следните основни измерения: Управление - Финанси - Човешки ресурс - Социален ефект.
- Глава III съдържа емпиричен анализ на многоизточниковия модел на финансиране (публично финансиране, проектно финансиране, дарения и собствени приходи), оценка на финансовия риск, управлението на човешкия капитал и проследяването на социалния ефект на индивидуално, семейно и обществено ниво.

В дисертационния труд се отстоява позицията, че устойчивият социален ефект е функция от степента на управленска и финансова институционализация, а не просто от обема на предоставения ресурс.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основните приноси на дисертационния труд могат да бъдат обобщени в следните направления:

- **Научно – теоретични приноси:** Систематизиране и надграждане на концептуалната рамка на КСО като управленско-финансова конструкция в социалната сфера; свързване на КСО с ESG рамката и Социалната таксономия; аргументиране на социалните услуги като институционализирана форма на КСО.
- **Научно – приложни и практически приноси:** Разработване на приложим аналитичен модел за оценка на устойчивостта на социални услуги; емпирично доказване на връзката между финансовата диверсификация, кадровата стабилност и социалния ефект; формулиране на конкретни препоръки към публичните политики (за предвидимост на финансирането), общините и доставчиците на социални услуги.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

За оформен изследователски поглед говорят и научните публикации по темата на дисертационния труд, в които са популяризирани идеите на автора – три статии. Публикациите осигуряват общо 80 точки (при необходимими 80 точки: 50 т. от дисертационен труд + 30 т. от научни публикации), с което докторантът напълно покрива и изпълнява минималните национални изисквания по ЗРАСРБ за професионално направление 3.8. Икономика.

9. Лично участие на докторанта

Представените на вниманието на научното жури дисертационен труд, автореферат и публикации на докторант Цолова приемам като лично достижение на автора. Посочените в библиографската справка литературни и информационни източници са използвани коректно. При прегледа и оценката на представените материали не съм установил практики на плагиатство.

10. Автореферат

Авторефератът е разработен съгласно изискванията и притежава всички необходими реквизити за една подобна разработка. Той отразява напълно структурата и съдържанието на дисертацията. Неговият обем е 44 стандартни страници.

11. Критични забележки и препоръки

Както всяка подобна разработка, така и представената от докторант Владислава Цолова дисертация притежава и някои недостатъци. Те обаче не омаловажават постигнатото в дисертационното изследване. Към представения труд могат да се отправят следните конструктивни препоръки:

1. Разработеният аналитичен модел да бъде тестван и апробиран в бъдещи изследвания върху по-широка извадка от НПО и публични доставчици на социални услуги, за да се разшири емпиричната основа на изводите.

2. Резултатите и изведената индикаторна рамка да бъдат публикувани и в международни реферирани издания с цел популяризиране на българския опит в прилагането на социалната таксономия и ESG стандартите.

12. Лични впечатления

Не познавам докторанта и нямам лични впечатления от нея. При изготвянето на моето становище съм се ръководил единствено от представеното в дисертационния му труд и неговите публикации.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на тема „Управленски и финансови аспекти на дейности, свързани с корпоративната социална отговорност в България“ представлява завършено, задълбочено и актуално научно изследване. Постигнатите резултати, формулираните приноси, научните публикации и съответствието с минималните национални изисквания дават основание за висока позитивна оценка. В тази връзка считам, че докторант Владислава Цолова отговаря на наукометричните и законови изисквания за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика и

притежава необходимите професионални и личностни качества. Поради това убедено **давам своята положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури **да присъди** образователната и научна степен „доктор“ на Владислава Цолова.

Дата: 27.07.2026 г.

Подпис:

/проф. д-р Цветан Илиев/